

Предмет: поліфонія
Група: теоретики, бакалаври, 1 курс
Викладач: доцент І. Г. Тукова

Шановні колеги,

продовження щотижневої системи завдань з курсу «Поліфонія» (методика дистанційного навчання). Роботи **надсилати:**

– у **зазначений** день,

– **до 18.00**

– окремими файлами Word

на адресу: tukova@ukr.net

Кожне виконане завдання мною **фіксується** за традиційною для нашої групи системою.

Виконання завдань дистанційного навчання є **обов'язковим**.

Необхідно **залишатися зі мною на зв'язку** до тих пір, доки якість виконаного завдання надасть можливість його зарахувати.

8. Завдання на тиждень з 28.04 до 05.05. Завдання надіслати 05.05.

Тема: Партесний концерт і мотет: мінорна сфера.

Читати: Герасимова-Персидська Н. Принцип породження в партесном творчестве // Герасимова-Персидская Н. Музыка. Время. Пространство **(файл: Герасимова_Принцип_мінор ДОДАЄТЬСЯ)**.

Герасимова-Персидская Н. Тема конца времени в покаянном мотете «Приближается душе конец» // Герасимова-Персидская Н. Музыка. Время. Пространство **(файл: Герасимова_Мотет_Приближается ДОДАЄТЬСЯ)**.

Матеріал для прослуховування й аналізу: папка 26_Партес_Мінор **(Нотні файли ДОДАЮТЬСЯ, їх немає в папці)**.

Моменти, на які треба звернути увагу:

Твори, що входять до «мінорної сфери», відносяться до покаянної тематики (страждання, горесті земні, каяття у гріхах тощо). У цій сфері партесні композиції поділяються за двома жанровими сферами: концерти і мотети. Жанрове визначення партесні мотети було запропоновано Н. О. Герасимовою-Персидською для розмежування масштабних композицій, написаних для 8 і більше голосів, і більш камерних, з меншим складом виконавців (3–6). За структурою концерти і мотети мінорної сфери зберігають загальний принцип строфічності, збіг у членуванні текстового і музичного рядів (кадансування), чергування імітаційного (або контрастного) контрапункту з еквіритмічним рухом. У концертах зберігається використання принципу антифонності, чергування викладу матеріалу в окремих партіях з тутійним (наприклад, концерт «Седе Адам»). У мотетах зустрічається парний поділ голосів (аналогічний мотетам і мадригалам XVI ст. європейської традиції). Тутійні моменти часто збігаються з кадансуванням наприкінці тексто-музичного розділу. Широко використовуються імітації, безкінечні канони, канонічні секвенції.

Відмінність між творами мажорної і мінорної сфери полягає в інтонаційній будові останньої, опорі на принцип варіантності в розгортанні мелодичної лінії, широкому використанні гетерофонного дублювання мелодичної лінії одним з голосів («О, оле, окаянная душе», т.7–10, з т.26 і далі).

У письмовій роботі надати відповіді на питання:

1. який жанровий поділ партесних творів існує в «мінорній сфері»;
2. охарактеризувати тематику творів, що належать до мінорної сфери;
3. охарактеризувати основну звуковисотну чарунку, показову для творів мінорної сфери;

4. яка специфіка структури партесних концертів і мотетів;
5. у які інтервали відбуваються імітації в концерті «Седе Адам»;
6. які прийоми імітаційної техніки використовуються у мотеті «О, оле, окаянная душе»;
7. аналіз мотету «Приближается душе конец»: кількість тексто-музичних розділів; кількість великих розділів, що пов'язані з повторенням матеріалу; типи викладу матеріалу; на скільки початкова фраза є типовою для партесних творів мінорної сфери; використані прийоми імітаційної техніки.

9. Завдання на тиждень з 05.05. до 12.05. Завдання надіслати 12.05.

Тема: Поліфонічні структури в інструментальній музиці XVII ст.

Читати: Бочаров Ю. Жанры инструментальной музыки эпохи барокко (нариси: Канцона. Ричеркар. Токата) (файл: **Бочаров ДОДАЄТЬСЯ**).

Милка А. Полифония. Часть 1. С. 222–225, 316–319 (файл у хрестоматії: Milka_tom1_t).

Матеріал для прослуховування й аналізу: папка 27_Інструм_муз_17ст.

Обов'язковий аналітичний матеріал: Фрескобальді Canzona Quarta (ноти у файлі: Frescobaldi_-_Organ_Works_Vol_4, С. 62), Токката Seconda (ноти у файлі: Frescobaldi_Organ_Works_Vol_3, С. 7), Recercar Nono (ноти у файлі: Frescobaldi_-_Organ_Works_Vol_2, С. 78).

Моменти, на які треба звернути увагу:

В епоху бароко починається активний розвиток інструментальної музики, яка поступово формує власні способи висловлювання, форми, жанрову сферу. В XVII ст. відбувається розвиток інструментарію, збагачуються виконавські можливості і технічні прийоми (наприклад, у наслідок звукозображення тих чи інших явищ – Фаріна, Капричіо страваганте), розширюється сфера застосування інструментальної музики (не тільки у світській, але й у церковній практиці). Початкове формування суто інструментальних форм пов'язано з перенесенням вокальних форм в суто інструментальне середовище (ричеркар, канцона), пошук нових прийомів звуковидобування (токата – від іт. торкатися), роботою з імітаційними структурами. У структурі творів імпровізаційні розділи могли чергуватися з імітаційними (токата), вся форма будуватися на чергуванні контрастних розділів імітаційної будови (канцона), протягом всього твору відбувався поліфонічно-імітаційний розвиток теми або тем (ричеркар). Найпоказовіше для першої половини XVII ст. трактування інструментальних форм і жанрів можна побачити на прикладі творчості Фрескобальді, котрий більшу частину життя був органістом собору Святого Петра в Римі.

У письмовій роботі надати відповіді на питання:

1. охарактеризувати походження жанру ричеркар, його зв'язок з вокальною музикою;
2. які співвідношення понять ричеркару і фуги в німецькій практиці 2ї половини XVII – 1ї половини XVIII ст.;
3. в які інтервали переважно відбувається імітація в інструментальних імітаційно-поліфонічних композиціях;
4. надати опис структури ричеркару;
5. надати опис структури канцони на прикладі Canzona Quarta Фрескобальді;
6. надати опис структури токати, охарактеризувати види фактури на прикладі Токката Seconda Фрескобальді;
7. аналіз Recercar Nono на чотири теми Фрескобальді: визначити теми, інтервали імітації, способи роботи з темами (збільшення, зменшення, інверсія, ракохід тощо), зробити схему ричеркару (скопіювати нотний текст окремим файлом, кольорами відмітити проведення тієї чи іншої теми, файл надіслати).

10. Завдання на тиждень з 12.05. до 19.05. Завдання надіслати 19.05.

Тема: Проста fuga.

Читати: Милка А. Полифонія. Часть 2. С. 115–123 (файл у хрестоматії: Milka_tom2_t).

Матеріал для прослуховування й аналізу: папка 28_Fuga_Bach.

Моменти, на які треба звернути увагу:

Фуга – форма, що заснована на квінтово-імітаційному викладі і тонально-контрапунктичному розвитку теми. Відповідь як квінтова імітація теми. Реальна і тональна відповідь. Теми, що вимагають тональної відповіді: починаються з п'ятого щабля, перший мотив явно або приховано має хід I–V або V–I, модулюють у тональність домінанти. Протискладення (контрапункт до теми): вільне, утримане, частково утримане. Інтермедія – відрізок між двома сусідніми проведеннями, її функції: зв'язкова, розділова, заключна. Матеріал інтермедії: запозичений (з теми та/або протискладення) або самостійний. Інтермедії за способом використання матеріалу: вільні (неутримані) або утримані (подібні). Стрета – канонічне проведення теми у фузі, при якому різні частини теми контрапунктично поєднуються один з одним. Ланцюг стрет. Повна стрета – кожен голос доводить тему до кінця. Неповна стрета – хоч один з голосів тему до кінця не доводить. Усічена стрета – при завершенні або припиненні теми в пропусті або в одній з респост інші голоси також припиняють виклад теми.

У письмовій роботі надати відповіді на питання:

1. що таке проста fuga;
2. який регламент експозиції простої (ординарної фуґи);
3. що таке проведення;
4. які види проведенень в експозиції;
5. охарактеризувати строгу і нестрогу контррекспозицію;
6. назвати основні синтаксичні одиниці фуґи;
7. зробити схему експозиції фуґ до-мінор і Мі-мажор з ДТК1 Й.С.Баха.

Завдання на тиждень з 19.05 буде надано 19.05.